İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNE GENEL BAKIŞ VE GÜVENLİK KÜLTÜRÜ

Mehmet DUYAR

İGU (A) / Eğitimci

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

- İşin yürütülmesi sırasında doğan sağlığa zarar verecek koşullardan ve güvenliği tehlikeye düşürecek **durum ve davranışlardan korunmak**,

- **İşletme güvenliğini sağlamak,**

- **üretimin devamlılığını sağlamak ve verimliliği arttırmak**

amacıyla yürütülen **sistemli ve bilimsel çalışmalardır**.

İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmalarının Amacı

İSG'NİN KAPSAMI

Çeşitli teknik, tıbbi, hukuki, yönetsel, beşeri ve psikolojik unsurlar İSG konusu içine girmektedir:

- **İşe alım süreçleri, ücretler, sosyal hizmetler, çalışma saatleri vb.**

- **İşyerindeki donanım ve üretim teknolojisi, ergonomik koşullar, personelin beceri düzeyi ve yaşı,**

- **İlgili mevzuat, işyerindeki organizasyon yapısı, işçilerin sağlık kontrolleri ve işe uygunluğu, tıbbi hizmetler ve organizasyonu,**

- **Ortam özellikleri (gürültü, toz, ısı, aydınlatma, havalandırma, temizlik vb.),**

İŞ KAZASI TANIMI: (Uluslararası)

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) **iş kazasını "önceden planlanmamış, çoğu zaman yaralanmalara, makine ve teçhizatın zarara uğramasına veya üretimin bir süre durmasına yol açan olay" olarak,**

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ise, iş kazasını " Belirli bir zarar veya yaralanmaya yol açan, önceden planlanmamış, beklenmedik olay.'' şeklinde tanımlamaktadır.

- **Her iki tanımda da iş kazası, beklenmeyen veya planlanmayan, sonucunda insana ve üretim sürecine zarar veren bir olay olarak belirtilmiştir.**

İŞ KAZASI TANIMI: (Ulusal)

"*İş Kazası*, aşağıdaki hal ve durumlardan birinde meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence ve ruhça arızaya uğratan olaydır." (5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Md. 13/a)

işyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen özre uğratan olaydır. (6331 Sayılı İş sağlığı ve Güvenliği Kan. Md.3 /g)

MESLEK HASTALIĞI TANIMLARI:

Sağlık: (WHO) : Sadece hasta veya sakat olmama hali değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan iyi olma hali.

Meslek hastalıkları (ILO/WHO): zararlı bir etkenle bundan etkilenen insan vücudu arasında, çalışılan işe özgü bir neden sonucunda etki tepki ilişkisinin ortaya konabildiği hastalıklar grubu.

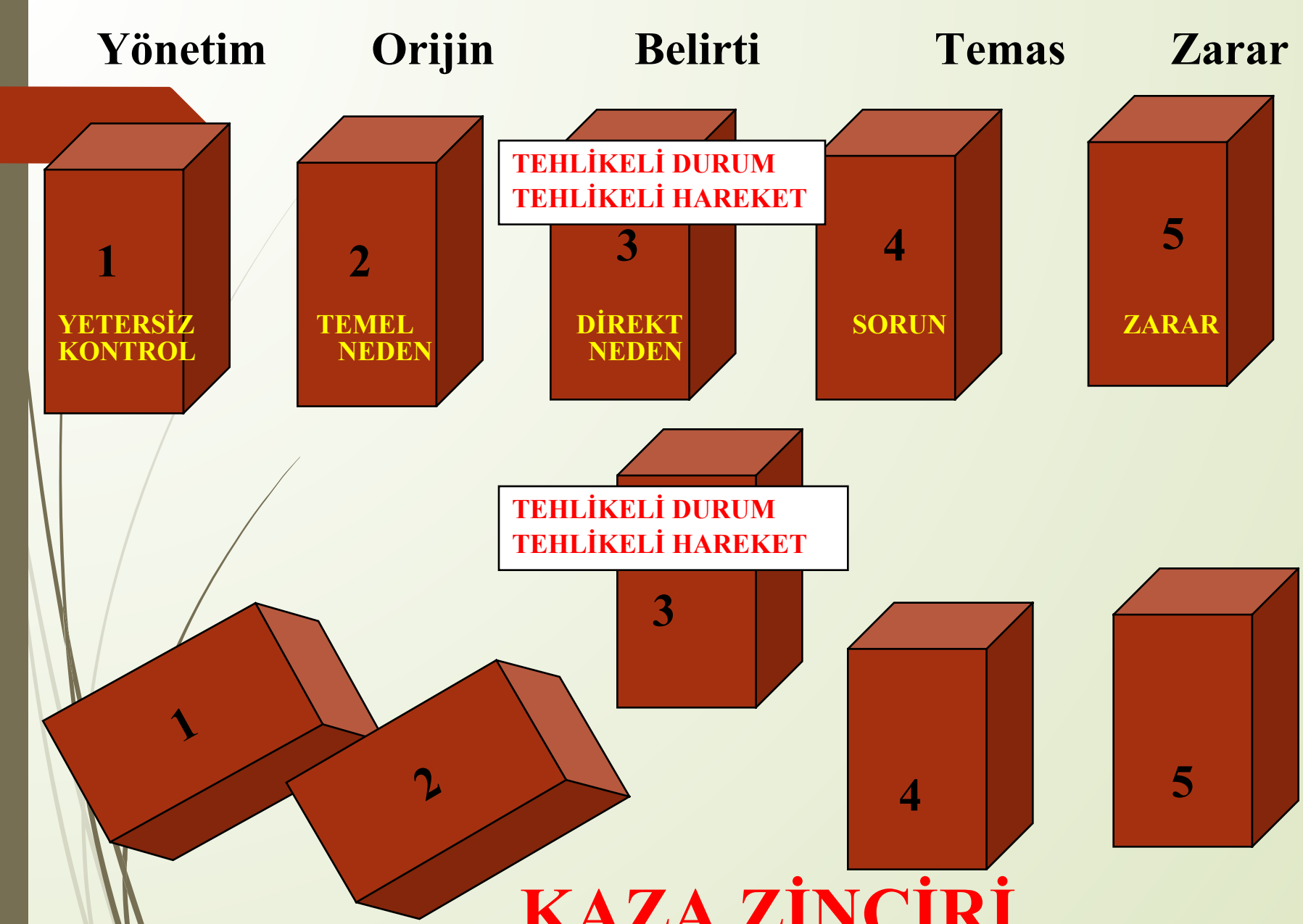
Meslek hastalığı (5510 /14): sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal engellilik halleri.

Meslek Hastalığı (6331 /3) : Mesleki risklere maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalık.

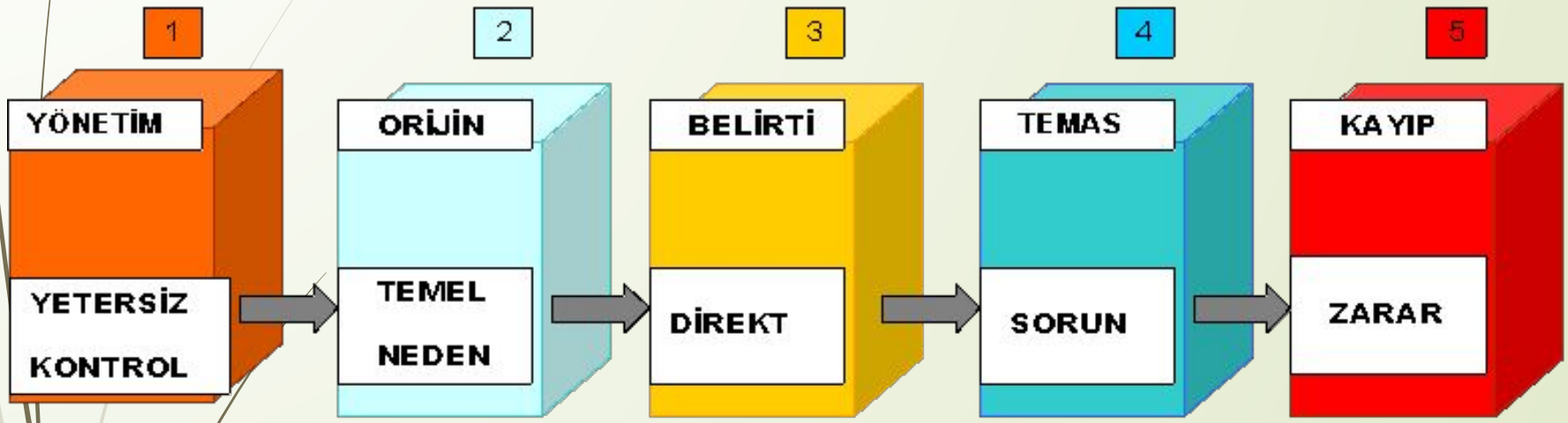
KAZA ZİNCİRİ

- Kazalar incelendiğinde, bunların **beş temel faktörün** arka arkaya dizilmesi sonucu meydana geldiği anlaşılır.

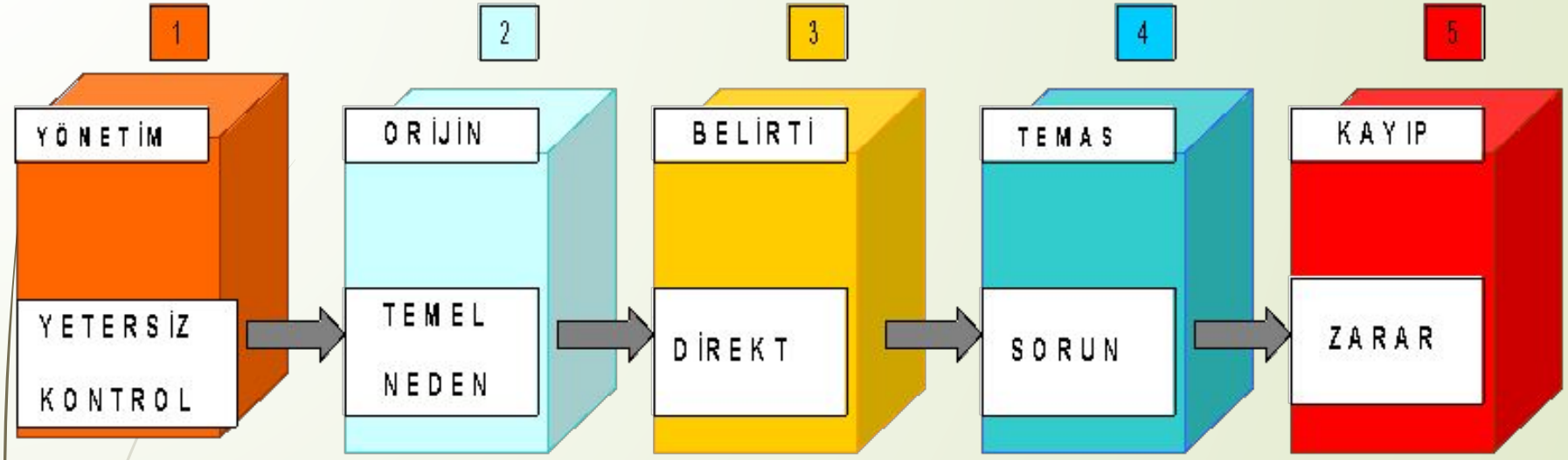
- Bu beş temel faktöre **KAZA ZİNCİRİ** denir. **Bunlardan biri olmadıkça bir sonraki meydana gelmez** ve **zincir tamamlanmadıkça kaza ve yaralanma olmaz.**

Yönetim
Orijin
Belirti
Temas
Zarar
1
YETERSİZ KONTROL
2
TEMEL NEDEN
TEHLİKELİ DURUM
TEHLİKELİ HAREKET
3
DİREKT NEDEN
4
SORUN
5
ZARAR
TEHLİKELİ DURUM
TEHLİKELİ HAREKET
3
1
2
4
5
KAZA ZİNCİRİ

ŞU ANDA KABUL EDİLEN KAZA ZİNCİRİ

(Frank E. Bird, Jr.)

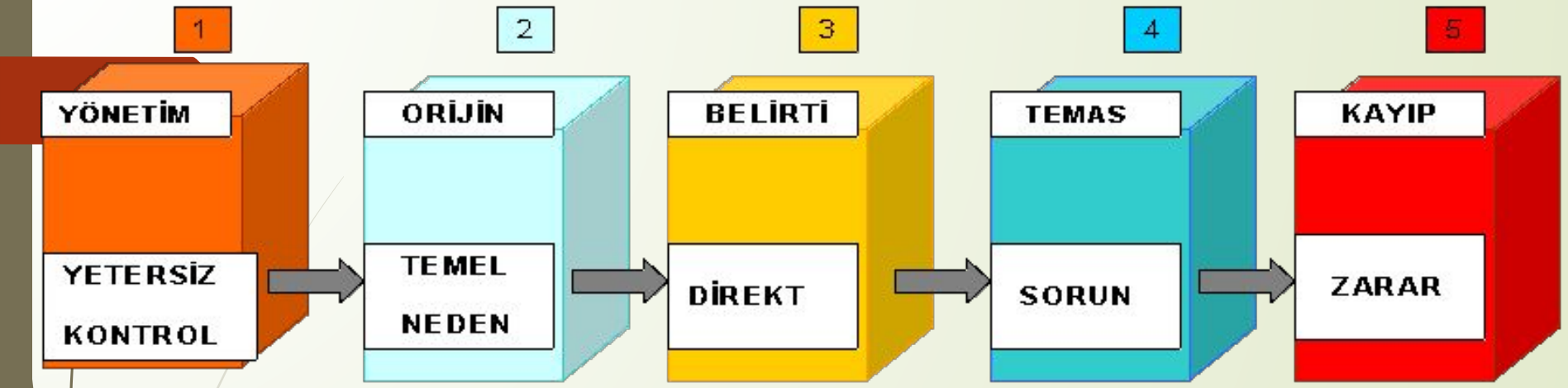
1-Yetersiz Kontrol – Yönetim:

Kaza zincirinde; güvenlik yönetimi ve görevlisi için en önemli konular;

(Frank E. Bird, Jr.)

a)Güvenlik kontrol planı ve iş planını belirleme, P
b)İş planı için, uygulama standartlarını belirleme, U
c)Belirlenmiş standartların sonuçlarını değerlendirme, K
d)İlaveleri ve değişiklikleri kapsayacak şekilde, Ö
planı geliştirme,

GÜVENLİK KONTROL PLANI, KAZA ZİNCİRİNDEKİ TÜM FAKTÖRLERDEKİ SORUNLARI ÇÖZECEK GÜVENLİK ÖNLEMLERİNİ KAPSAMALIDIR.

2-Temel Neden – Orijin:

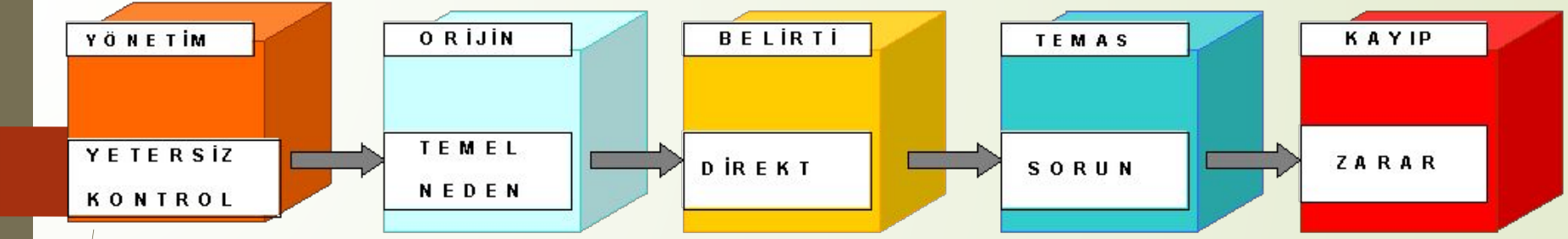
(Frank E. Bird, Jr.)

Kaza olayı, kişisel ve çalışma faktörleri ile ilişkili olabilir.

a) Kişisel Faktörler: Yetersiz bilgi ve yetenek, yetersiz motivasyon, psikolojik ya da zihinsel sorunlar vb.

b) Fiziksel Faktörleri: Hatalı makine, uygun olmayan çalışma standardı, birimlerin ya da makinelerin yanlış kullanım metodu, uygun olmayan çalışma yöntemi vb.

TEMEL NEDENLERİ BULMAK ORTAYA ÇIKARMAK VE DAHA ETKİLİ BİR KONTROL MEKANİZMASI KURMAK, KAZALARIN DİREKT NEDENLERİNİN ÇÖZÜMÜNDEN DAHA ÖNEMLİDİR.

(Frank E. Bird, Jr.)

Direkt Neden – Belirti:

Bu tip nedenler genellikle, araştırılması en önemli hedef olarak dikkate alınan,Tehlikeli durum ve tehlikeli davranışlar olarak adlandırılır ve büyük bir çoğunlukla bu tip nedenler ele alınır.

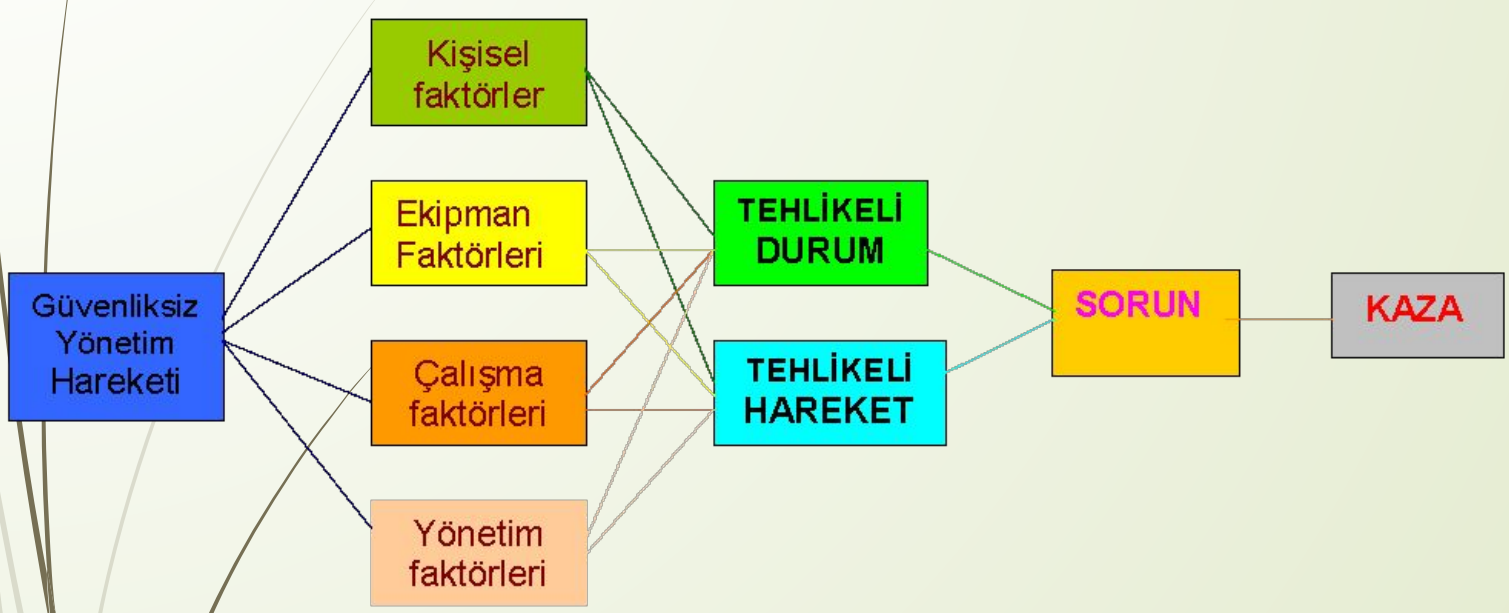
EĞER SADECE BELİRTİLER (DİREKT NEDENLER) ARAŞTIRILIR, FAKAT BUNLARIN ALTINDA YATAN PROBLEMLER GÖZ ARDI EDİLİRSE, KAZALAR İÇİN KALICI ÇÖZÜMLER BEKLENEMEZ.

4 - SORUN – TEMAS

5- ZARAR -- KAYIP

İŞ KAZASI OLUŞUMUNDA YENİ KAVRAM

(4 M)

(Kaynak) → (Temel Neden) → (Direkt Neden) → (Uygunsuzluk) → (Zarar)

İŞ KAZALARININ ÖNLENMESİ YÖNÜNDE YAPILACAK ÇALIŞMALARDA, İSTENİLEN SONUCA ULAŞILMASI VE KALICI ÇÖZÜMLER SAĞLANABİLMESİ İÇİN, DİREK NEDENLERİN TEMELİNDE YATAN SORUNLARIN, YANİ TEMEL NEDENLERİN ORTADAN KALDIRILMASI GEREKİR.

KAZALARIN TEMEL NEDENLERİ (4 M)

Machine (Makine)

1- Hatalı makine ve ekipman yerleşimi,

2- Eksik veya kusurlu koruyucular,

3- Yetersiz standardizasyon,

4- Yetersiz kontrol ve bakım,

5- Yetersiz mühendislik hizmetleri vb

KAZALARIN TEMEL NEDENLERİ (4 M)

Man (İnsan)

1- **Psikolojik Nedenler**:
Unutkanlık, sıkıntı-üzüntü-keder, çevre etkileri,
istem dışı davranış, ihmalci davranış, hatalı davranış vb.

2- **Fiziksel Nedenler:**
Yorgunluk, uykusuzluk,alkol, hastalık vb.

3- **İşyeri Nedenleri:**
İnsan ilişkileri, takım çalışması, iletişim vb.

KAZALARIN TEMEL NEDENLERİ (4 M)

Media (Ortam-Çevre)

1- Yetersiz çalışma bilgisi,

2- Uygun olmayan çalışma metodu,

3- Uygun olmayan çalışma yeri ve ortamı vb.

KAZALARIN TEMEL NEDENLERİ
(4 M)

Management (Yönetim)

1- Yetersiz yönetim organizasyonu,

2- Tamamlanmamış kurallar ve talimatlar,

3- Yetersiz güvenlik yönetim planı,

4- Eğitim ve öğretim yetersizliği,

5- Uygun olmayan nezaret, yönetim ve rehberlik,

6- Uygun olmayan personel istihdamı,

7- Yetersiz sağlık kontrolleri vb.

ÇUKURA
DÜŞMEK
YASAKTIR
DENİZLİ BELEDİYESİ

İŞ SAĞLİĞİ VE GÜVENLİĞİNİN İLKELERİ

- Bir işletmede, fabrikada, iş kolunda yürütülecek iş güvenliği çalışmalarında ve her türlü iş güvenliği problemlerinin çözümünde göz önünde tutulması ve dikkate alınması gereken **10 temel kural** vardır.

- Bu 10 kurala **iş güvenliğinin ilkeleri (prensipleri)** denilmektedir. **İstenilen olumlu sonuçlar, ancak bu ilkelerin bilimsel bir çalışma çerçevesinde ele alınması halinde elde edilebilir.**

1-TEHLİKELİ HAREKETLERİN VE TEHLİKELİ DURUMLARIN ÖNLENMESİ

- **İş güvenliği bilimi, kazaların önlenmesi çalışmasında kaza zincirinin 3. halkasını oluşturan iki faktörü, yani TEHLİKELİ HAREKET ve TEHLİKELİ DURUM'u aslî çalışma alanı olarak benimser.**

- **Kaza zincirinin 3.halkasını oluşturan tehlikeli hareket ve tehlikeli durum kombinasyonu zincirin en zayıf halkasıdır. Bu nedenle, iş güvenliği sorumlularının ilk yapacakları iş TEHLİKELİ DAVRANIŞLARI ve TEHLİKELİ DURUMLARI belirlemek ve bunların ortadan kaldırmak için gerekli adımları atmaktır.**

2- İş kazalarının % 88'i tehlikeli davranışlardan, %10'u tehlikeli durumlardan, %2'si ise kaçınılmaz ve sebebi bilinmeyen hususlardan kaynaklanmaktadır:

Bu veriler, iş güvenliği sorumlularının özellikle tehlikeli hareketler (davranışlar) üzerinde yoğunlaşmalarının gerektiğini açıkça göstermektedir.

Sonuç

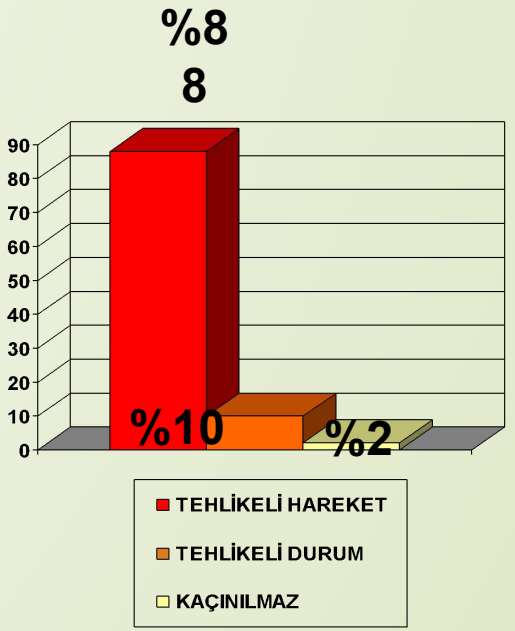
İş Yerlerinde Kazaların;

%88 ‘i Tehlikeli Davranışlardan

%10 ‘u Tehlikeli Durumlardan

% 2 ‘si Kaçınılmaz Durumlardan

kaynaklanmaktadır.

Tehlikeli Davranışlar

- Emniyetsiz çalışma,
- Gereksiz yere hızlı çalışma,
- Emniyet donanımını kullanılamaz duruma sokma,
- Alet ve makineleri tehlikeli şekilde kullanma,
- Emniyetsiz yükleme, taşıma, istifleme,
- Emniyetsiz vaziyet alma,
- Tehlikeli yerlerde çalışma,
- Telaş, şakalaşma, aldırışsız tutum takınma vb.,
- Kişisel koruyucuları kullanmama,

Tehlikeli Durumlar

- Uygun olmayan makine koruyucuları,
- Koruyucusuz çalışma,

- Arızalı alet, makine, teçhizat kullanma,
- Emniyetsiz tasarımlı alet ve makineler,

- Yetersiz/bakımsız bina, alet ve makineler,
- Yetersiz ya da fazla aydınlatma,

- Yetersiz havalandırma,
- Emniyetsiz yöntemlerle çalışma,

3- KAZA SONUCU MEYDANA GELEBİLECEK ZARARIN BÜYÜKLÜĞÜ ÖNCEDEN KESTİRİLEMEZ:

Burada, alınan önlemlerin, kazaları hafif atlatmak değil, kazaları meydana getiren sebeplerin tümüyle ortadan kaldırılması amacına yönelik olması gerektiğine işaret edilmektedir.

İstatistikler ve konuyla ilgili diğer bazı veriler, kazaların %50'sinin kolayca önlenebileceğini, %48'inin ancak iyi bir analiz/planlama ve metotlu bir çalışma ile önlenebileceğini, % 2'sinin de önlenmesinin mümkün olmadığını göstermektedir.

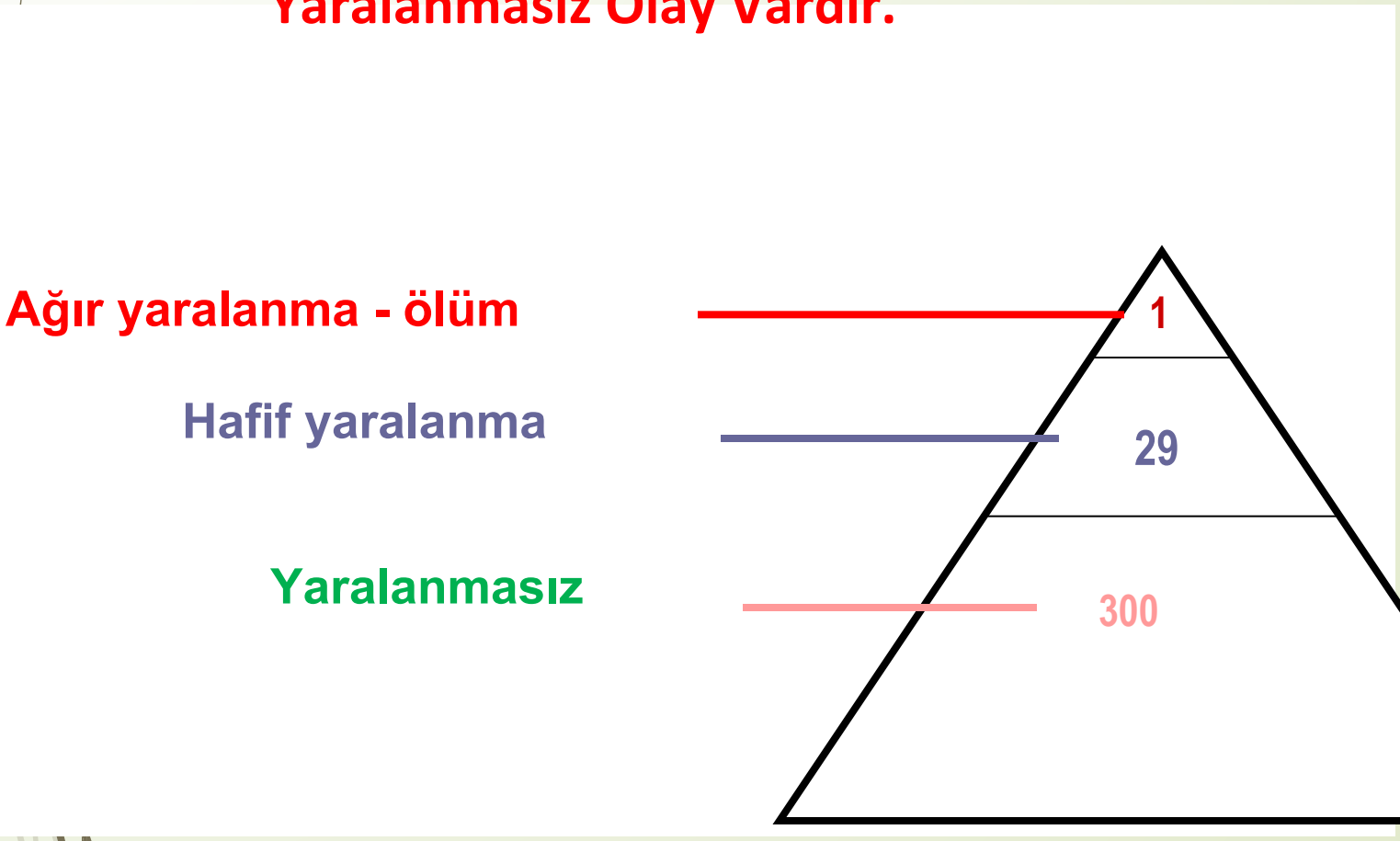
4- Ağır yaralanma veya ölümle sonuçlanan her 1 kazanın temelinde, 29 hafif yaralanma, 300 yaralanmaya yol açmayan olay vardır (1-29-300 oranı):

Bu ilkeden, özellikle "kazaya ramak kaldı" diye tabir edilen olaylarının nedenlerinin çok iyi incelenerek sebeplerinin ortadan kaldırılması gerektiği anlaşılmaktadır.

1-29-300 kuralının önemli bir özelliği de bir işletmede olabilecek kazalar hakkında önceden tahmin yapma olanağını sağlamasıdır.

İş kazaları istatistikleri hazırlanan işyerlerinde, önceki yıllarda elde edilen KAZA SIKLIĞI ve KAZA AĞIRLIĞI ORANLARI, bir sonraki yıl için tahmin olanağı verir.

Ölümle veya Ağır Yaralanma İle Sonuçlanan Her 1 Büyük Kazanın Öncesinde, 29 Hafif yaralanma ve 300 Yaralanmasız Olay Vardır.

5 -TEHLİKELİ DAVRANIŞLARIN NEDENLERİ

- İşçinin yaradılışından kaynaklanan veya sonradan edindiği kişisel kusur ve/veya sınırlamalar (dikkatsizlik, laubalilik, umursamazlık, muhakeme sorunları, öngörü yetersizliği vd.),
- Bilgi ve beceri yetersizliği,
- Fiziksel ve ruhsal açıdan işe uygun olmama,
- Bu gibi davranışlara meyletmeyi teşvik eden uygunsuz mekanik koşullar ve fiziki çevre.

- Görüldüğü gibi, insan (işçi/işveren) önce güvensiz/sağlıksız koşulları oluşturmakta, sonra bu koşullar kazalara veya meslek hastalıklarına katkı sağlamaktadır.

- Tehlikeli hareketlerin nedenlerinin ayrıntılı bir tasnifinin yapılması ve bunları gidermeye yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi kazaların önlenmesi bakımından büyük önem taşır.

6- KAZALARDAN KORUNMA YÖNTEMİNİN UNSURLARI

A- Mühendislik ve Revizyon :

- Tehlikelerin **tanımlanması**,
- Tehlikelerden kaynaklanan **risklerin değerlendirilmesi,**
- Riskleri önlemek veya azaltmak için **kontrol tedbirlerinin belirlenmesi,**
- Kontrol tedbirlerinin **uygulanması,**
- Kontrol tedbirlerinin **uygulanmasının sürekli olarak izlenmesi.**

B-İkna ve Teşvik (Eğitim) :

- Eğitim ve Öğretim Çalışmaları,
- Çeşitli Yarışmaların Düzenlenmesi,
- Uyarı Levhaları ve Afişler,
- Bilinçlendirme, Duyarlılık arttırma,
- Ödüllendirme / Özendirme,

C-Ergonomiden Yararlanma :

- **İşe uygun çalışan belirlenmesi,**
- **Çalışanların biyolojik özellikleri ve kabiliyetlerine göre makine, tesis ve aletlerin geliştirmesi,**
- **çalışma esnasındaki duruş ve hareketlerin iyileştirilmesi vb. gibi ergonomi biliminin gereklerinin yerine getirilmesi.**

D-Disiplin Kuralları :

İş güvenliğini sağlamada en son başvurulacak,

ancak başka seçenek olmadığında mutlaka gündeme gelmesi gereken bir hususdur.

Disiplin tedbir ve yaptırımlarının uygulanması olmalıdır.

Tehlikeli Durumlar İçin Alınması Gereken Önlemler

Mühendislik Çalışmaları

Eğitim

Ergonomik usullere uyma

Disiplin

7- KAZALARDAN KORUNMA YÖNTEMLERİ İLE ÜRETİM, MALİYET, KALİTE KONTROL YÖNTEMLERİ BENZERLİK VE PARALELLİK ARZ EDER:

- **İş güvenliğini sağlama yöntemleri ile verimlilik ve kalite çalışmalarında kullanılan yöntemler arasında tam bir paralellik vardır.**

- **Bu yaklaşım özellikle Yönetim Sistemleri arasında oluşturulan benzerlikte de çok açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.**

8- İŞ GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ ÇALİŞMALARA, KONULACAK KURALLAR VE ALINACAK TEDBİRLERİN BELİRLENMESİNE ÜST DÜZEY YÖNETİCİLER BİFİİL KATILMALI VE SORUMLULUĞA ORTAK OLMALIDIRLAR

- **İş Güvenliği çalışmaları, sadece işyerinde bu amaçla görevlendirilen personelin gayret ve çabaları ile sınırlı olmamalıdır.**

- **Özellikle üst düzey yöneticilerin iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına ilgi duymaları ve destek olmaları, diğer çalışanların iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına pozitif katkılarını artıracağı gibi, üst düzey yöneticilerin kendi koydukları kurallara bizzat uymaları da çok teşvik edici birer örnek oluşturacaktır.**

9-FORMEN, USTABAŞI VE BENZERİ İLK KADEME YÖNETİCİLER, İŞYERİNDE İSG'nin SAĞLANMASINDA EN ÖNEMLİ VE AĞIRLIKLI PERSONELDİR

Bu ilke, işyerindeki işçiye en yakın ilk kontrol elemanının iş güvenliğini sağlama çalışmalarındaki önemi ile

eğitim, ikna, teşvik ve disiplin çalışmalarının hangi seviyede yoğunlaştırılması gerektiğine işaret etmektedir.

10- İŞ GÜVENLİĞİ ÇALIŞMALARINA YÖN VEREN İNSANİ MÜLAHAZALARIN YANINDA, İŞ GÜVENLİĞİNİN TESİSİNDE DAİMA GÖZÖNÜNDE TUTULMASI GEREKEN İKİ ÖNEMLİ MADDİ HUSUS VARDIR

- 1- Güvenli bir işletmede **üretim artıp maliyet düşecektir.**
- 2- Kazaların yol açtığı **zararın faturası**, iş güvenliği faaliyetleri için yapılan harcamaların **yaklaşık 5 katıdır.**

ÖNLEMEK ÖDEMEKTEN DAHA UCUZ VE İNSANCILDIR !

İş Güvenliği Çalışmaları,
temelde riskler ortaya çıkmadan önce önlenmesi çalışmalarını kapsar.

- **Dünyada her yıl 1.2 milyon civarında insan iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu hayatını kaybetmektedir.**

- **160 milyon çalışan da iş kazaları ve meslek hastalıkları dolayısıyla yaralanmakta ve hastalanmaktadır.**

- **Gelişmiş ülkelerde iş kazaları ve meslek hastalıklarının toplam maliyeti bu ülkelerin Gayri Safi Milli Hasılalarının % 4' üne tekabül etmektedir.**

İŞ KAZALARININ MALİYETİ

- ABD'de 190 milyar dolar / yıl
- Almanya'da 28 milyar dolar / yıl
- Norveç' de 40 milyar Kron / yıl
- Avustralya'da 15-37 milyar Avust. doları / yıl

İSG Ülkemiz İçin Neden Önemli

- Ülkemizde her 6 dakikada bir iş kazası olmakta, her 6 saatte bir işçimiz hayatını kaybetmektedir.

- Evlerinden çıkan ve çocuklarının geçimlerini sağlamak için çalışmaya giden 4 işçimiz akşamları evine dönememektedir.

- İstatistikler her 2,5 saatte 1 işçinin iş göremez hale geldiğini göstermektedir.

İSG'nin Ülkemizdeki Ekonomik Boyutu

İş kazaları ve meslek hastalıklarının sosyal güvenlik sistemimizde yarattığı kayıp yıllık 4 Milyar dolar civarındadır.

TÜİK'in GSMH rakamlarına göre toplam kayıp yılda 50 Milyar doları aşmaklardır.

POLİTİKA

İşyerlerinde,
sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamının oluşması
şans eseri olmaz.

Bu konuda
bir politika oluşturulmalıdır.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ POLİTİKASI

- **Hiçbir iş emniyetsiz yapılacak kadar acil değildir.**
- **Kazaların %98'i ,**
- **Meslek Hastalıklarının tamamı önlenebilir.**
- **İSG'in ana elemanları:**
  - **İSG Eğitimi,**
  - **Çalışma Ortamı Gözetimi,**
  - **Risk Analizi ve Değerlendirmesi'dir.**

İŞ GÜVENLİĞİ

İşyerinde işin yürütülmesi ile ilgili olarak oluşan tehlikelerden korunmak ve daha emniyetli bir iş ortamı oluşturmak için yapılan metotlu ve bilimsel çalışmalardır.

İŞ GÜVENLİĞİ

Çalışanların güvenliği yanında,

- **Ürün Güvenliği'ni (ürünün, kalitesinin ve verimliliğinin korunması) ve**
- **İşletme Güvenliği'ni de KORUR.**

Güvenliği sağlamanın üç ana kuralı

- 1-Güvenliği ve sağlığı tehdit eden durumların ortadan kaldırılması, (Önlem alma, proaktif yaklaşım)
- 2-Güvenliği ve sağlığı tehdit eden gelişmelerin zamanında tespiti,
- 3-Önlenemeyen durumların kötü sonuçlarının en aza indirgenmesi.

Klasik Uygulama ile Yeni İSG Anlayışının Karşılaştırması

	ESKİ UYGULAMA	YENİ ANLAYIŞ
1	TESPİT BAZLI / REAKTİF	RİSK BAZLI / PROAKTİF
2	SINIRLI NOKTADA ÇALIŞAN KATILIMI	HER KONUDA GENİŞ ÇAPLI ÇALIŞAN KATILIMI
3	SERTİFİKASIZ UZMAN VE YETERSİZ KATKI	SERTİFİKASYON VE GENİŞ UZMAN DESTEĞİ KULLANIMI
4	SINIRLI BİLGİLENDİRME	AYRINTILI BİLGİLENDİRME / KATILIM
5	SINIRLI EĞİTİM	PROGRAMLI VE NİTELİKLİ EĞİTİM VE BELGELEME
6	SADECE KORUMA ANLAYIŞI	ÖNLEME- KORUMA -GELİŞTİRMEYE DAYALI ANLAYIŞ

İSG ile İlgili Merkezî Organlar

- Ulusal Düzeyde

  İş Sağlığı Güvenliği Konseyi

- İşyeri Düzeyinde

  İş Sağlığı Güvenliği Kurulları

İŞ SAĞLIĞI ile ilgili FAALİYETLER

Bütün mesleklerde çalışanların bedensel, ruhsal ve sosyal yönden iyilik hallerinin en üst düzeyde tutulması, sürdürülmesi ve geliştirilmesi çalışmalarıdır.

(ILO-WHO 1950)

İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ'NİN AMACI

- Çalışanların sağlık ve güvenliğini korumak ve geliştirmek,

- İşletme güvenliğini sağlamak,
- Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı oluşturmak,

- Ürün güvenliğini sağlamak,
- Üretimde güvenliği ve devamlılığı sağlamak,
- Kaliteyi ve verimliliği artırmaktır.

NİÇİN İŞ GÜVENLİĞİ ?

- **Küresel ekonomideki değişiklikler dünya genelinde hızla artan ekonomik güvensizlik ve eşitsizlikle sonuçlanmıştır.**
- **Bu eğilim dünyanın pek çok yerinde işçinin ve işçi topluluklarının seslerini daha az duyurabilmelerine ve çalışma koşullarının bozulmasına neden olmuştur.**
- **Bu olumsuz gelişmenin etkilerini azaltmak için, ILO'nun sosyal ve ekonomik güvenliği artırma stratejisi, güvenliğin 7 temel boyutuna odaklanmaktadır.**

GÜVENLİĞİN 7 TEMEL BOYUTU (ILO-2009)

- İş piyasası güvencesi
- İstihdam güvencesi
- İş güvencesi
- Beceri geliştirme güvencesi
- Çalışma güvenliği
- Temsil güvencesi
- Gelir güvencesi

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ'NİN GENİŞ ANLAMDAKİ KAPSAMI (ILO 2002)

- İşle ilgili hastalık ve sakatlıklardan korunma,
- Her türlü ayrımcılığa karşı koruma,
- Şiddet, taciz, stres, uygun olmayan çalışma saatlerine karşı koruma,
- çalışma saatlerinin, gece işinin, çalışma yaşının sınırlandırılması,
- Tazminat, emeklilik güvencesi, analık koruması, işe devamsızlık koruması, uzun süreli bakım, tatil, mantıklı iş planlaması,
- Devlet denetim ve yaptırımları yoluyla koruma,

- Örgütlenme hakkı,
- Toplu pazarlık hakkı,
- Sağlık hizmetine ulaşma, eğitim, çocuk bakımı gibi sosyal destek hakkı,
- İşle ilgili tehlikeleri bilme hakkı,
- Güvensiz işi reddetme hakkı,
- İSG kurulları ve diğer temsil mekanizmaları yoluyla yönetime katılma hakkı,
- "İşyerindeki yanlış yapılan işleri bildiren kişiler" için etkili korunma hakkı.

KURULUŞLARA DÜŞEN GÖREVLER (Devlet, İşçi ve İşveren Örgütleri)

- **İş sağlığı ve güvenliği standardı oluşturma ve uygulama,**
- **İş sağlığı ve güvenliğinin özendirilmesi,**
- **İş kazalarının azaltılması için teşvikler sağlanması,**
- **İş kazalarının ve meslek hastalıklarının nedenlerinin araştırılması, bunların önlenmesine yönelik faaliyetler yürütülmesi,**
- **Eğitim ve öğretim hizmetlerinin yürütülmesi,**
- **Denetim hizmetlerinin yürütülmesi,**
- **Profesyonel iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sağlanması,**

İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ

- Özümsenmiş ve yaşam biçimi haline getirilmiş bilgiye KÜLTÜR denir.
- İş güvenliği de bilgiye dayanır, iş yerlerinde çalışanlarca içselleştirilmiş ve yaşam biçimi haline getirilmiş bilgiler de güvenlik kültürünün temelini oluşturur.
- Sonuç olarak, iş güvenliği kültürü de iş güvenliğinin öncelikli olduğu yaşam biçimidir.

Güvenlik Kültürü Kavramı

“GÜVENLİK KÜLTÜRÜ”

sağlıklı ve güvenli davranışın bir alışkanlık haline getirilmesidir.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ’NDE HEDEF;

çalışma hayatında ve toplum genelinde

ortak bir Güvenlik Kültürü kavramının oluşturulmasıdır.

Güvenlik Kültürü

Kurumun sağlık ve güvenlik programlarının

- **yeterliliğine,**
- **tarzına ve**
- **uygulamadaki süreklilik ve ısrarlılığa**

karar veren birey ve grupların

- **değer,**
- **tutum,**
- **yetkinlik ve**
- **davranış biçimlerinin** bir ürünüdür.

ILO 2003 GLOBAL STRATEJİ BELGESİ'NDE GÜVENLİK KÜLTÜRÜ

Ulusal önleyici sağlık ve güvenlik kültürü,

Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamına sahip olma hakkına herkesin saygı gösterdiği,

hak, sorumluluk ve ödevlerin, önleme ilkelerine öncelik verilerek açıkça tanımlandığı bir sistem içerisinde devlet, işveren ve işçilerin sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı oluşturulmasında

aktif olarak yer aldıkları bir anlayıştır.

Güvenlik Kültürünün oluşturulabilmesi için;

- ✔ İSG uygulamalarında **sosyal partnerlerle** (MEB, İşçi ve İşveren Örgütleri, Üniversiteler v.b.) **işbirliği sağlanmalı,**
- ✔ **İyi uygulama örnekleri ve deneyimleri** paylaşılmalı,
- ✔ **Ulusal bir bilgi ağı** oluşturulmalı,
- ✔ Erken çocukluktan başlayarak **yaşam boyu eğitim** sağlanmalı,
- ✔ **Duyarlılık ve bilinçlendirme eğitim kampanyaları** düzenlenmelidir.

Önleyici sağlık ve güvenlik kültürünün sürdürülmesi,

tehlike ve risk kavramları ile tehlike ve risklerin nasıl önleneceği veya nasıl kontrol altına alınacağı ile ilgili olarak toplumsal bilinç ve anlayış düzeyinin yükseltilmesi,

mevcut bütün vasıtaların kullanılması ile mümkündür.

AB 2002-2006 STRATEJİ DOKÜMANI'NDA GÜVENLİK KÜLTÜRÜ

- **Eğitim ve korunma kültürü**, çalışma yaşamında kalite ve verimliliğin sağlanması ve sürdürülmesinde **en temel öğedir.**

- **Küçük yaşlardan itibaren** İSG konusunda eğitim verilmesi ve duyarlılığın artırılması büyük önem taşır.

- **AB'deki bütün gençler için**, 2010 yılından önce bütün eğitim kurumlarında bir dönemde **en az 8 saat İSG eğitimi** sağlanmış olmalıdır.

Güvenlik Kültürü'nün Kriterleri

- Güvenlik politikalarının mevcudiyeti,
- Yönetimin güvenlik için görünür kararlılığı,
- Yönetim kademelerinin demokratik uygulamaları

- Güvenlik temelinde olumlu değerler,
- Uygulamaları sahiplenme ve bağlılık,

- Zorunluluk ve sorumlulukların açık tanımı,
- Güvenlik ve üretim arasındaki denge,

- Eğitim; yetkinlik kazanmış çalışanlar,
- Yüksek motivasyon ve iş tatmini,

(devam)

- Yönetim ve çalışanlar arasında karşılıklı güven ve âdil yaklaşım,
- Kalite ölçüt kurallarının güncellenmesi,
- Düzenli ekipman bakımı,
- Olayların (örn.: atlatılan bir kaza) ve küçük bile olsa kazaların rapor edilmesi ve etkin yorumu,
- Farklı kurumsal seviyelerden ve görevlilerden sağlıklı bilgi akışı,
- Uygun tasarım,
- Yeterli kaynak ve sürekli iyileştirme,
- Gerektiğinde otorite ile olan iş ilişkileri.

Güvenlik Kültürünün Yapısı

- Güvenlik kültürü, ortak amaç olan iş güvenliğini ve yüksek kalitede hizmet sağlamayı ekip çalışması ile gerçekleştirmeyi hedefleyen bir yapıya sahiptir.

- Güvenlik kültürü, çalışma ortamının güvenliğini sağlamak amacıyla yönetimin ve işçilerin gerçekleştirdiği ortak taahhüttür.

- Eğitim ve güvenlik kültürü, çalışma yaşamında kalite ve verimliliğin sağlanması ve sürdürülmesinde en temel öğedir.

İSG politikalarında güvenlik kültürü oluşturmak neden önemli?

Sanayi ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte işyerlerindeki kötü çalışma koşulları, iş sağlığı ve güvenliğini, buna bağlı olarak da toplum sağlığını tehdit eder hale gelmektedir. Bu durumu önlemek için;

- **İş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi ve azaltılması için uğraşılmakta,**
- **eğitim ve tıbbi kontrole önem verilmekte,**
- **işyerleri yoğun denetim altında tutulmakta,**
- **işyerlerinde gerekli önlemlerin alınması sağlanmaktadır.**

GÜVENLİK KÜLTÜRÜ OLUŞTURMANIN TEMEL NEDENLERİ

1) Üretim sürecinin karmaşık hale gelmesi sonucu yeni risklerin doğması, teknik bir zorunluluk olarak görülmektedir.

2) Sağlık ve sosyal yönden hırpalanan çalışanların devamsızlık, iş bırakma gibi nedenlerle ekonomik açıdan maliyet artışına sebep olması,

3) Verim ve kâr artışı sağlamak için üretim temposunun artırılmasının ve olumsuz çevre koşullarının yasal düzenlemeleri zorunlu hale getirmesi, en azından bir sosyal bir sorumluluk olarak güvenlik kültürünün oluşturulması gereğini ortaya çıkarmaktadır.

Sosyal Diyalog

- **Demokratik siyasi rejimi benimseyen ülkelerde sosyal taraf olarak nitelenen, işçi ve işveren üst örgütlerinin temsilcilerinin toplumda yer alan diğer organize çıkar grubu temsilcileri ile birlikte, devletin temel ekonomik ve sosyal politikaların belirlenmesi çalışmalarına ve uygulamalarına katılmaları sürecidir.**
- **Kısaca devlet, işçi ve işveren gibi sosyal tarafların gönüllülük ilkesi ile bir araya geldikleri demokratik bir tartışma ve karar alma süreci olarak tanımlanabilir.**

SOSYAL DİYALOĞUN AMACI

- Sosyal tarafların farklı ve uyuşmayan görüş ve tutumları arasında **uzlaşma** sağlamak suretiyle **barışçıl endüstri ilişkilerini tesis etmek** ve,

- makro düzeyde karşılaşılan **ekonomik ve sosyal sorunların belirlenmesi ve çözüme kavuşturulmasında geniş tabanlı mutabakat oluşturmak.**

ÇALIŞMA YAŞAMININ TARAFLARI

- **İşçiler** (İşçi Sendikaları)
- **İşverenler** (İşveren Sendikaları)
- **Devlet** (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı)

Devletin Görevi

- Daha çok **gözlemci, aydınlatıcı, teşvik edici ve arabulucu** konumundadır.

- Bu konuda en önemli etkinliği, **gerekli koşul ve standartları mevzuatla düzenlemek ve etkin denetimi sağlamak** olmalıdır.

İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ'NÜN GELİŞTİRİLMESİ: (DEVLET)

- **Kayıt dışı istihdamın önlenmesi,**
- **Çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması,**

- **Cinsiyete bağlı ayrımcılığının önlenmesi,**
- **Sosyal güvenliğin desteklenmesi,**
- **Gelir dağılımda adaletsizliğinin önlenmesi,**

- **Onurlu yaşam düzeyi sağlamaya yeterli bir asgari ücret sağln.,**
- **İşyerinde çalışan işçi sayısına bakılmaksızın her çalışanın İSG hizmetlerinden yararlanmasının sağlanması,**

(devam)

- **Kamu sağlık hizmetlerinin düzenlenmesi, meslek hastalıkları hastanelerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması,**
- **Güvenilir bir kayıt sistemi kurulması,**
- **Yeterli sayı ve nitelikte iş müfettişi istihdamı,**
- **İş kazalarının "Bilimsel" analizi,**
- **Yeterli sayı ve nitelikte modern İşçi Sağlığı ve Güvenliği Enstitüleri'nin kurulması,**
- **Çalışanların yasa ve uygulamalarla korunması.**

İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİ: (İŞVEREN)

- Çalışanların **eğitimi**,
- Çalışanların **bilgilendirilmesi**,
- Çalışanların **görüşlerinin alınması**, **katılımlarının sağlanması**,
- **Veri akışı**nın sağlanması,
- İş kazalarının **"bilimsel" analizi**nin yapılması,
- Çalışanların **kişisel koruyucu donanımları** uygun şekilde kullanmaları için gerekli önlemlerin alınması,
- Çalışanların **İSG kavramına inandırılması ve özendirilmesi**,

- Çalışanların sağlık ve güvenliğinin korunması,
- İster hukuki yükümlülük nedeniyle, ister insancıl nedenlerle, isterse ekonomik nedenlerle olsun bu konuda uğraş vermekten ve harcama yapmaktan kaçınılmaması,
- Üretim süreçlerinde "Önce Verimlilik" yerine **"Önce İnsan"** yaklaşımının benimsenmesi,
- **Teknik gelişmelere uyum** sağlanması,
- **Risk değerlendirmesi ve risk yönetimi** uygulamalarının benimsenmesi,
- İşyerindeki çalışan sayısına bakılmaksızın, **her çalışanın İSG hizmetlerinden eşit olarak yararlanmasının sağlanması,**
- İşyeri **sağlık ve güvenlik birimlerinin desteklenmesi,**
- **İlk yardım ve âcil yardım** hizmetlerinin organizasyonu,

İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİRİLME (ÇALIŞANLAR – İŞÇİ SENDİKALARI)

- İşyeri, iş kolu ve üretim süreci ile ilgili bilgi sahibi olunması,
- Kanun tüzük ve yönetmeliklerin yaptırımlarının izlenmesi,
- Kurullara aktif olarak katılım, üyelerin bilgilendirilmesi,
- Risk değerlendirme ve risk yönetimi süreçlerine katılım,
- İş kazalarının "bilimsel" analizinin yapılması,
- İş güvenliğinin iş yaşamın önceliği biçimine getirilmesine yönelik etkinlikler (eğitim, örgütlenme vd.),
- Kişisel koruyucu ekipmanın kuralına uygun biçimde kullanılmasının teminine yönelik çalışmalar.

İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİ: (ÜNİVERSİTELER)

- İSG ve Sosyal politikalara bilimsel katkı,
- Güvenilir bir kayıt sistemi kurulmasına bilimsel altyapı sağlanmasına katkı,
- İş kazalarının "bilimsel" analizi, yayınlama,
- İş sağlığı ve güvenliği alanında çalışacak insan gücünün temel eğitimi,
- İş sağlığı ve güvenliği alanında çalışacak insan gücünün mezuniyet sonrası sürekli eğitimine katkı,
- İSG ile ilgili araştırmalar, laboratuvar çalışmaları,
- İSG ile ilgili akademik ortamın güçlendirilmesi,
- İşçi ve işveren kuruluşları ile yakın işbirliği.

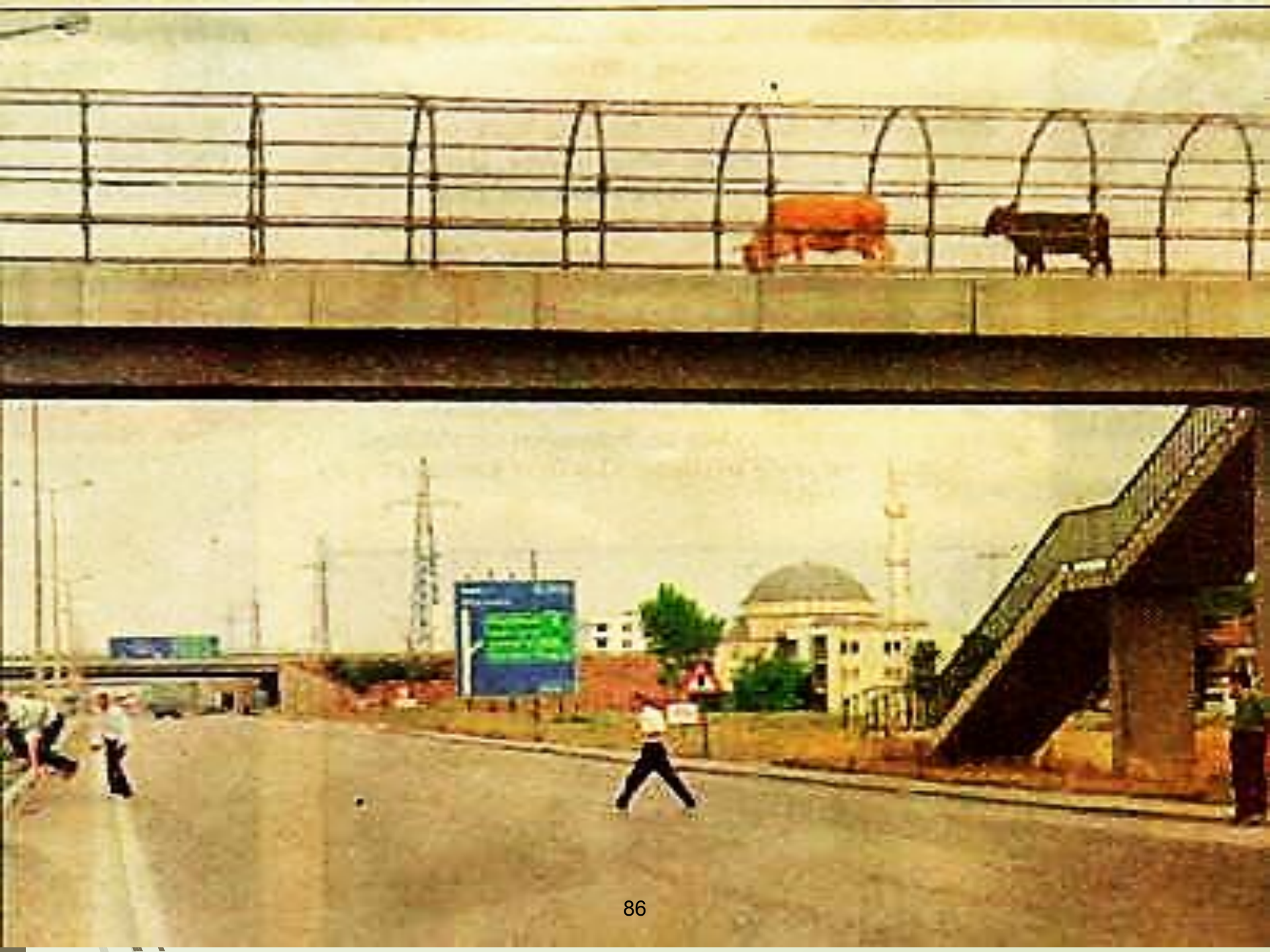
İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİ: (MESLEK ÖRGÜTLERİ)

- **İSG – Sosyal politikalara katkı,**
- **İş sağlığı ve güvenliği alanında çalışacak insan gücünün yetiştirilmesi ve istihdam edilmesi süreçlerine katkı,**
- **İş sağlığı ve güvenliği alanında çalışacak insan gücünün mezuniyet sonrası sürekli eğitiminin organizasyonu,**
- **İş kazalarının "bilimsel" analizine katkı.**

Özümsenmiş ve yaşam biçimi haline getirilmiş bilgiye KÜLTÜR denir.

Sonuç

KAZA SİSİ VERİN!..
ÇİMENTO

ÖNCE CAN
GÜVENLİĞİ!

Teşekkürler …